

Kõrveküla raamatukogu 2013.a. aruanne

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.01.13)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Tartu	51014	41	8	49

Aastaruanne on koostatud 38 Tartumaa raamatukogu poolt esitatud aruande põhjal: http://tmk.tartuvv.ee/files/tartumaa_aruanded_2013.zip

Ühise aruande esitasid Luunja, Rannu, Rõngu ja Võnnu valla raamatukogud, Alatskivi raamatukogu aruandes sisaldus ka Kokora raamatukogu töö.

1.Põhilised tegevussuunad

Tartumaa raamatukogud toimisid 2013.aastal vastavalt võimalustele teenindades lugemishuvilisi, pakkudes külastajatele nii erinevaid teavikuid kui ka näitusi, väljapanekuid, kirjandusüritusi ja kohtumisi huvitavate inimestega. Kõigis raamatukogudes toimusid kultuuripärandiaastat väärtustavad üritused, äramärkimist väärib Alatskivi raamatukogu algatus korraldada raamatukogu kasutajate kindanäitus, millel osales ka Tartumaa kuulus kindakirjade koguja ja kuduja Aino Praakli. Kultuuripärandiaasta teemal „Tead sa kuidas talurahvas...“ toimus XII Tartumaa lasteraamatupäev Ilmatsalus ja raamatukogutöötajate kevadine õppereis „Postitõllaga Tartust Narva“.

18. novembril toimus tarkvaraprogrammi URRAM uuele versioonile üleminek, tsiteerides Toivo Ärtist: *Praeguse valitsuskoalitsiooni võimuleppes kultuuri kättesaadavuse parandamise meetmena nimetatud raamatukogude uuele infosüsteemile U3 üleminekut 2013. aastal, kuid sellega kaasnenud probleemide ja vajakajäämistest hulk lubab paraku arvata, et U3 kujuneb tõsiseks tõiseks väljakutseks ka 2014. aastal.*

Tiina Arike kommenteerib: *Kultuuriministeriumi strateegilise arengukavaga 2014-2017 tutvudes jääb küll mulje, et raamatukogusid on väga vaja, raamatukogud saavad pakkuda mitmesuguseid teenuseid, kuid raha raamatukogude toimimiseks ei taha anda riik ega omavalitsus. Sellepärast põgenetakse reaalsusest tihti virtuaalsesse maailma, unustades ära praeguse lugeja vajadused ja lugemisharjumused.*

2014.aasta eesmärgidena saab nimetada 2014.aastal raamatukogude fondide kasutamise analüüsi ja nende korrastamist, koduloo andmebaasi tõhusamat täiendamist (toimub vastav koolitus) raamatukogude poolt, lasteteeninduse alase koostööprojekti koostamist Jyväskylä raamatukogudega ja Aleksander Sibula sünniaastapäeva tähistamist Vara kogukonnakeskuses koostöös Tallinna Keskraamatukogu ja Vara raamatukoguga.

- Teenindatavate arv 51014, võrreldes eelmise aastaga + 111
- Raamatukogude arv kokku 49 neist 8 haruraamatukogu ja 10 väliteeninduspunkti
- Raamatukogude kasutajate arv 16453 - 85

- Hölve 32,3% - 0,2
- Külastusi ühe Tartumaa elaniku kohta 5,1 - 0,1
- Laenamissagedus 30,5 - 0,6
- Teavikuid ühe elaniku kohta 15,6 + 0,3

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud

Kambja valla arengukava 2013. aasta oktoobris kinnitatud versioonis on fikseeritud kultuuri, spordi ja noorsootöö valdkonna ühe eesmärgina „heal tasemel raamatukoguteenus“. Selle eesmärgi saavutamiseks vajalike tegevustena tuuakse esile „raamatukogude arendamine ja jätkuv finantseerimine“.

Raamatukogu tegevus on kavandatud Nõo valla arengukavas 2037 ja Nõo valla eelarvestrateegias 2013 – 2016. Teiste omavalitsuste arengukavades võrreldes eelmise aastaga muutusi ei ole. Vedu küla 2013.aastal valminud arengukava kajastab ka raamatukogu tegevust külas.

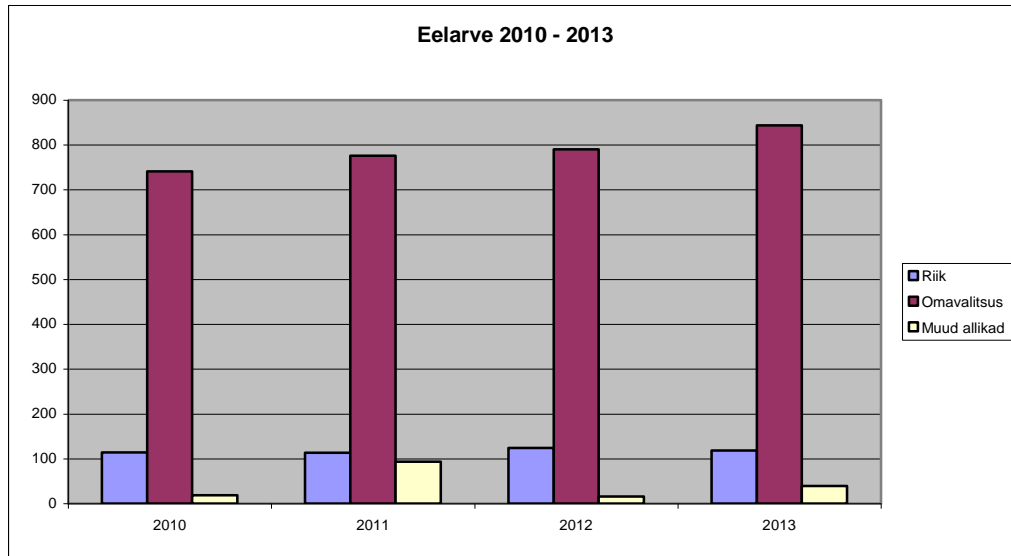
Raamatukogude põhimäärusi ei muudetud.

Raamatukogu nõukogude tegevus on olnud minimaalne.

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.12. €	Seisuga 31.12.13 €	Muutus %
Eelarve kokku	929,66	957,195	2,96
sh keskraamatukogus	57,607	62,169	7,92
Personalikulu	524,939	575,294	9,59
sh keskraamatukogus	41,259	46,627	13,01
Komplekteerimiskulu	213,982	226,036	5,63
sh OV-lt	123,608	134,962	9,19
sh riigilt	80,308	81,622	1,64
sh keskraamatukogu	7,345	8,826	20,16
sh OV-lt	2,883	4,153	44,05
sh riigilt	3,785	4,020	6,21
Infotehnoloogiakulud	18,836	23,376	24,10
sh keskraamatukogu	0,798	0,367	- 54,01

- Eelarve tulud kokku 1001,28 tuhat, +71,62 eelmise aastaga võrreldes
- Tööjõukulud kokku 575,294 tuhat + 50,354 tuhat
- Komplekteerimiskulud 226,036 tuhat + 12,056 tuhat
- Keskmine komplekteerimiskulu elaniku kohta 4,4 tuhat +0,2
- Investeeringud 43,895 tuhat, +13,375 tuhat
- Tulu projektidest, annetustest 39,242 tuhat +23,832

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Summa
Alatskivi rk. Luule ja muusikaõhtud – Eesti Kultuurkapitali Tartumaa ekspertgrupp	I kv.	0,200
Elva Linnark. Raamatukogu 90 üritused - EK Tartumaa ekspertgrupp	IV kv.	0,200
Ilmatsalu rk. Tartumaa lasteraamatupäev, Juhan Sütiste luulepäev - EK Tartumaa ekspertgrupp	II ja IV kv.	0,600
Kambja rk. Kohtumine kirjanikega - EK Tartumaa ekspertgrupp	I ja II kv.	0,225
Kolkja rk. Raamatukogu 90 - EK Tartumaa ekspertgrupp	I kv.	0,200
Meeksi rk. Raamatukogu remondiks- EAS	III kv.	26,707
Melliste rk. Melliste külapäev - EK Tartumaa ekspertgrupp; Sõna jõud ja kultuurimälu – Kohaliku Omaalgatuse programm	2013. aasta	0,300
Rannu rk. Sangla rk. 100 - EK Tartumaa ekspertgrupp	II kv.	0,150
Vara rk. Raamatukogu 130 - EK Tartumaa ekspertgrupp	II kv.	0,250
Varnja rk. Raamatukogu 85 - EK Tartumaa ekspertgrupp	IV kv.	0,383
Võnnu rk. G. Suits 130 - EK Tartumaa ekspertgrupp	IV kv.	0,350
Kõrveküla rk. Raamatukogutöötajate koolitused – Rahvakultuuri maakondlik toetus	I-II kv.	0,140
Koolitustega teadmisterikkamaks – Raamatukogude arendamine, riigieelarve	II-IV kv.	0,270
Kohtumised kirjanikega Tartumaa raamatukogudes – Raamatukogude arendamine, riigieelarve	III-IV kv.	0,350
KOKKU		30,525

Kõige enam projekte kirjutati ja toetust saadi Eesti Kultuurkapitalilt raamatukogude aastapäevade ja kirjanduslike tähtpäevade tähistamiseks.

Kõige suurema projektitoetuse sai Meeksi raamatukogu EAS-lt, uute ruumide remondiks 26,707 tuhat.

Kõrveküla raamatukogul oli võimalus tänu riigieelarve raamatukogude arendamise toetusprogrammile korraldada raamatukogutöötajate koolituspäevi ja kohtumisi kirjanikega Tartumaa erinevates raamatukogudes.

2.3 Struktuur

Tartumaa raamatukogude võrgus põhimõttelisi muutusi ei ole toimunud.

Raamatukogude kogupindala on 6945,7 m², kokku avatud tunde tavanädalal 1259, keskmiselt avatud 34,85 tundi nädalas, lahtiolekupäevi 9758. 1- 4 päeva nädalas on avatud 19 raamatukogu.

Haruraamatukogude arv 8: Luunja vallas Luunja ja Kavastu, Rannu vallas Kureküla ja Sangla, Rõngu vallas Koruste, Teedla, Valguta, Tartu vallas Härma.

Väliteeninduspunkte on 10, Kambja raamatukogul 7, Läänistel 1, Mellistel 1 ja Võõpstel 1.

Ühinenud rahva- ja kooliraamatukogudena töötavad Kõrveküla, Alatskivi, Elva, Ilmatsalu, Kambja, Kuuste, Lähte, Rannu, Tõrvandi. Muutusi ei toimunud.

2.4 . Personali juhtimine ja areng

Raamatukogutöötajaid kokku 66, osalise tööajaga 20, raamatukoguhoidjate koosseis 56,55, teisi töötajaid 11, koosseis 5,25. Ülikooliharidusega raamatukogutöötajaid 36, nendest 18 raamatukoguharidusega, keskharidusega 29, nendest 12 raamatukogundusharidusega, kutsekoolituse on läbinud 21 töötajat.

Muutused koosseisus toimusid Tartu valla Lähte Ühisraamatukogus, valla otsusega koondati 0,7 tööajaga töötaja ja nüüd peab 824 kasutajaga raamatukogu teenindada jõudma vaid üks töötaja. Luunja vallaraamatukogus võeti juurde üks 0,5 koosseisuga töötaja Ester Seerman, olemasoleva ühe töötaja töökoormust vähendati poole võrra. Kallaste raamatukogus muudeti juhataja töökoormust, eelmisel aastal 0,3, 2013.a. 1. Elva Linnaraamatukogust lahkus üks töötaja ja tööle asus kõrgema erialase haridusega töötaja Pille Kukk. Kõrveküla raamatukogu Härma harukogust lahkus töölt 0,3 koormusega töötaja ja tööle asus uus töötaja Mare Sumberg, kes omandab erialast kõrgharidust.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest 2013

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundi de arv (koolituse pikkus)	Raamatukogu-hoidjate arv, kes osalesid täienduskoolitusel	Koolituseks kulutatud
Alatskivi	9	54	2	0
Elva	3	48	5	0,086
Ilmatsalu	3	22	1	0
Järvselja	3	29	1	0
Kallaste	0	0	0	0
Kambja	2	40	1	0,068
Kolkja	0	0	0	0
Konguta	2	28	1	0,055
Koosa	1	6	1	0
Kuuste	5	52	1	0
Külitse	0	0	0	0

Laeva	1	6	1	0
Luke	0	0	0	0
Luunja vallark.	1	6	3	0
Lähte	3	24	1	0,152
Meeksi	2	13	1	0
Meerapalu	1	6	1	0
Melliste	4	32	1	0
Nina	0	0	0	0
Nõgiaru	1	6	1	0
Nõo	1	6	2	0
Piirissaare	0	0	0	0
Puhja	1	80	1	0,251
Rannu (Sangla)	1	20	1	0,100
Roiu	1	6	1	0
Rõngu	1	6	1	0
Tammistu	0	0	0	0
Tõrvandi	3	31	1	0
Ulila	2	13	1	0
Uula	2	13	1	0
Vara	1	6	1	0
Varnja	1	4	1	0
Vedu	1	48	1	0,076
Võnnu	2	13	1	0
Võõpste	1	6	1	0
Välgi	2	13	1	0
Äksi	2	12	1	0
Ülenurme	1	6	1	0
Kõrveküla	6	58	4	0
KOKKU	70	513	43	0,788

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjate arv
Suhtlemine psüühilise erivajadusega lugejaga	Katriino OÜ	14
Õppimise võlu ja nauditav õppimine hõbedases vanuses	Elder OÜ	24
Tartumaa omavalitsuste raamatukogutöötajate ja infolehtede toimetajate terviseedenduslik arendusseminar	Tartu Maavalitsus, Tervise Arengu Instituut	27
Erinevad köidete parandamise tehnikad ja võimalused	Tartu Kõrgem Kunstikool	2
Artikli Marc21 koolitus	ERÜ	5
Esmaabiandjate täiendõpe	Tartu Kutsehariduskeskus Juunika Koolitus	1 1
Vitspunumine	Räpina aianduskool	1
Kuidas navigeerida inspiratsiooni järgi ja tunda elust rõõmu	Meeksi vallavalitsus	2

Kes tööd teeb, see rõõmu näeb	SA Innove	1
Pärand rikastab, teadmine toidab	B.G. Forseliuse Selts	1
Eesti keele päev	TÜ Avatud Ülikool	1
Muutusi toetav suhtlemine koolis	Eesti Motiveeriva Intervjueerimise Treenerite Assotsiatsioon	1
Uusi metoodilisi võtteid eesti keele ja kirjanduse tundides	TÜ Avatud Ülikool	1
Teenuste turundamine ja suhtekorraldus raamatukogus	Eesti Lastekirjanduse Keskus	1
Väärtustades oma rahva lugu	Õpiringide selts Semud	1
Ajajuhtimine	Kodukant Tartumaa	1
KÜSK-i uued rahastamisprojektid	Tartu Maavalitsus	1
Rahvaraamatukoguhoidjate suveakadeemia	TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia	1
Maaraamatukoguhoidjate suveseminar	ERÜ	2
Tuleohutusosalane väljaõpe	Juunika koolitus	1
Prantsuse ja soome kirjandus	TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia	1
Kokku	21	91

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Imbi Härson „Aino Kallas ja Elva“.

Toivo Ärtis „Lugemine loeb“.

Heili Tali raadiointervjuu, teemaks koolis käsitletavat kirjandusteost raamatukogus.

Tiiu Rõžova „Marie Under ja kevad“. Raamatukogu uute ruumide avamisel ja Vaino Vahingu mälestusnurga avamisel ülevaate kirjaniku elust ja loomingust.

Aasa Sulg Aasta küla 2013 tutvustus ETV-s

Melliste küla kultuuri- ja ajaloo hetkekillud – giidina Kodukandi Aasta küla 2013 komisjonile.

Laine Meos - Rõngu Kiriku 600.aastapäeva raames kaks ettekannet:

Lõuna-Eesti Sinodil „Kultuurilooline Rõngu“ ja Rõngu kiriku 600. juubeli jumalateenistusel „Lühike ülevaade Rõngu kihelkonna minevikust“ esitlus.

Maie Loot ”Einar Maasiku loometee”.

Elga Alberi ”Jõulud enne ja nüüd”.

Olga Haljaste „Vara raamatukogu -130, raamatukogu tegemised läbi aegade“.

Karin Evik intervjuu Terevisioonile raamatute annetuste teemal.

Hele Ellermaa ettekanne ja graafikute esitlus Tartumaa raamatukogude tööst 2012. aastal.

Kokku 14 ettekannet ja intervjuud.

2.4.3 Maakonnaraamatukogu osa koolituse korraldamisel

Maakonnaraamatukogu korraldas 7 koolituspäeva, millel oli osalejaid kokku 271,

lisaks oli raamatukogutöötajatel võimalus osaleda raamatukogu ja Tartu Maavalitsuse terviseedenduse spetsialisti Lea Sauli poolt korraldatud kahepäevasel Tartumaa omavalitsuste raamatukogutöötajate ja infolehtede toimetajate terviseedenduslikul arendusseminaril Toila konverentsikeskuses. Nimetatud üritus oli osa EL programmist „Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2013-2014“. Koostöös Tartu Linnaraamatukoguga toimus koolitus „Psüühilise erivajadusega lugeja“, koolitaja Kaia Kastepõld-Tõrs. Kokku osalejaid koolitustel 344.

Keskraamatukogu poolt korraldatud koolituspäevade toimumise aeg ja teemad:

13.02. Tartumaa arengustrateegia ja rahvastiku muutumine, esinejad Tartu maavanem Reno Laidre, Tartu Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja Margus Hendrikson ja rahvastikuregistri peaspetsialist Tiiu Eintalu; kultuuripärandiaasta, Aino Praakli kindanäitus.

13.03 Tartumaa omavalitsuste arengusuunad – Tartumaa Omavalitsuste Liidu esimees Aivar Soop; ELLU-st – Tallinna Keskraamatukogu teenindusdirektor Triinu Seppam; raamatuürituste korraldamine – Tallinna Keskraamatukogu avalike suhete juht Ivika Türkson; raamatu Sõna jõud esitlus autori Mikk Sarve poolt; Jääaja Keskusega tutvumine.

15.05 koolitusreis teemal „Postitõllaga Tartust Narva“, loeng teemal „Vene kirjanikud Eestimaast“, TÜ Narva Kolledži uue hoone, raamatukogu ja Narva raekoja avatud Vana Narva näituse külastamine, tutvumine Vaivara Sinimägede muuseumi ja Sinimäe raamatukoguga.

11.09. Õige aeg õppida rahatarkust- SEB panga esindaja.

10.10. Õppimise võlu ja nauditav õppimine hõbedases vanuses – Elderi OÜ koolitaja Tiina Tambaum; tutvumine Uhti Avatud Ateljéega.

6.11. Uuele raamatukogutarkvarale URRAM 3 ülemineku koolitus, Ele Kiisk, Urania COM.

2.12. Traditsiooniline jõuluseminar, mis toimub erinevates omavalitsustes, seekord oli võõrustajaks Elva Linnaraamatukogu, tutvuti raamatukoguga, Elva Gümnaasiumi algkoolimajaga, kohtuti Elva Linnapea Toomas Järveojaga.

Hinnangud koolitustele raamatukogude aruannetes:

* Maakonnaraamatukogul on olnud keskne roll koolituste organiseerimisel, kuid paraku tuleb üha rohkem tunnistada, et üksnes heast tahtest ja suurest innustumisest jääb koolituste korraldamisel väheks – vaja oleks ka (suuremat!) rahalist toetust kas kultuuriministeeriumi või omavalitsuste liidu (omavalitsuste) kaudu, sest tasuta või väikse tasu eest on väga raske leida koolitajaid. Tasuta või odavad koolitused ei seondu reeglina ka kutseala kõige aktuaalsemate teemadega, mistõttu nende abil töötaja tööpanust oluliselt kvaliteetsemaks ei muuda ehk selliste koolituste kasutegur avaldub üksnes silmaringi laiendamises.

Raamatukogurahva maakondlik koolitus mõnel aktuaalsel kutsealasel teemal peaks olema tegelikult väga efektiivne õppevorm, sest korraga edendatakse paljude kolleegide teadmisi või vaateid, mis on eelduseks edasises töös ühise arusaama või isegi sünergia tekkele. (Toivo Ärtis, Kambja raamatukogu).

*Huvitav oli koolitus psüühilise erivajadusega lugejast, sellel teemal oleks huvi veel kuulata. Keskraamatukogu kaudu saadav informatsioon koolituste kohta on minu meelest piisav, oleks vaid eelarve rea peal selleks raha. (Tiiu Rõžova, Meeksi raamatukogu).

* Senised õppepäevad on olnud sisukad, silmaringi laiendavad ja uusi teadmisi andvad (Aasa Sulg, Melliste raamatukogu).

*Koolituste korraldamisega olen rahul. Tore on korra kuus kokku saada ja kuulda teiste raamatukogude töödest ja tegemistest. Väga meeldivad väljasõidud teistesse raamatukogudesse ja ringsõidud Eestimaa erinevatesse maakondadesse. (Leini Laars, Puhja raamatukogu).

* Koolitused on väga vajalikud. Eriti huvitavad on väljasõidud. Möödunud aastal siis käik Narva, tervisepäev Toilas ja jõuluseminar Elvas. Probleemide korral me suhtleme kolleegidega nii arvuti kui telefoni vahendusel, aga hea on ikka ka otse näost näkku suhelda ning samuti peab saama oma kogust välja. Nii saab uusi ideid jms. (Viive Vink, Rannu raamatukogu).

*Maakonnaraamatukogu on teinud koolituste korraldamisel väga tänuväärset tööd. Teemad on olnud huvitavad, vaatamata sellele, et enamasti peab esineja valimisel lähtuma eelkõige madalast esinemistasust. Kui rahaliselt oleks võimalik, eelistaksin kirjandusteemalisi koolituspäevi, kohtumisi kirjanikega. Samas oleksid toredad ja vajalikud ka need koolitused, mis oma mängulise ja põneva sisuga liidaksid kolleege (naeruteraapia, rollimängud vms). (Liivi Paumets, Tõrvandi raamatukogu).

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Erialast haridust bakalaureuseõppes TÜ omandab üks töötaja.
Sotsiaaltöö magistriõppes Rakvere kolledžis jätkab õpinguid üks töötaja.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Kultuuriministri tänukiri: Maret Lukken, Eva Viira

Tartu Maavanema tänukiri: Liivi Paumets - Tartumaa aasta raamatukoguhoidja 2013,

Anne Toome, Anna Krivoglazova, Aulike Lõõndre, Aasa Sulg, Imbi Härson, Elle Kruus, Laine Meos, Elga Alberi, Olga Haljaste, Sirje Leini, Tiina Arike.

ERÜ- Aasta maaraamatukoguhoidja 2013 nominent – Liivi Paumets

Mäksa Vallavalitsuse tänukiri: Aasa Sulg

Rahvakultuuri Keskuse tänukiri: Kohaliku kultuuripärandi hoidmise ja väärtustamise eest kogukonnas – Aasa Sulg

Rannu Vallavalitsuse tänukiri: Viive Vink

Tähtvere Vallavalitsuse tänukiri: Maret Lukken

Tartu Vallavalitsuse tänukiri: Anita Priks

Vara Vallavalitsuse tänukiri: Olga Haljaste

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

2.5.1 Haldustegevuse üldiseloostus. Raamatukogu ruumid ja asukoht

Meeksi raamatukogu uus asukoht, renoveeritud ruumid Mehikoorma Põhikoolis, investeering 31,78 tuhat eurot.

Vara raamatukogu uued ruumid Vara kogukonnakeskuses, ühise katuse all spordisaali, aula, seltsingute ruumi, jõusaali, käsitöö- ja muusikaklassiga.

Raamatukogu üldpind kasvas ligi 50 m² võrra, fondiruum 10 m².

Luunja vald investeeris kokku 1,12 tuhat eurot Kavastu raamatukogu välikoridori ja Luunja raamatukogu arhiiviruumide remonti ja uutesse metallriiulitesse.

Rannu raamatukogu lugemissaali valgustuse uuendamine ja remont.

Võnnu raamatukogu uus välisuks.

Võõpste raamatukogu trepi varikatuse ja kaks ahju. Mäksa vallal oli kavas

raamatukoguhuone kütte, vee- ja kanalisatsioonisüsteemi projekteerimine, kuid seoses valla juhtkonna vahetustega see kava on peatunud.

Uuendusremonte vajavad Tammistu raamatukogu Tartu vallas, Varnja raamatukogu Peipsiääre vallas, Nõgiaru raamatukogu Nõo vallas, Piirissaare raamatukogu Piirissaare vallas. Väiksemaid remonte vajavad Järvelja, Puhja, Välgi, Sangla, Võnnu, Äksi raamatukogud.

Haaslava vallal on valminud Roiu raamatukogu (asub rendipinnal) uue maja projekt, rahastamisprojekt koostatakse 2014.aastal.

2.6 Raamatukogu arendustegevused

Kokku on raamatukogudes 153 arvutitöökohta, nendest 85 kasutajate käsutuses.

Infotehnoloogiakulud 23,373 tuhat eurot, investeeringuid raamatukogude infotehnoloogiasse tegid omavalitsused 1,178 tuhande euro eest.

Seoses internetiühenduse pakkuja AS Kerneli hindade tõusuga kasutab Külitse raamatukogu nüüd mobiilset interneti Elisa võrgu kaudu ja Rannu valla raamatukogud kasutavad Elioni võrku.

Riist- ja tarkvara uuendamised raamatukogudes:

Alatskivi - töötajaarvuti komplekt koos tarkvaraga.

Elva linnaraamatukogu - uus töötajaarvuti, AIP-i 9 kasutatud arvutit.

Ilmatsalu uus töötajaarvuti komplekt koos Windows 8.1.

Järvelja – uus töötajaarvuti.

Kallaste uus printer-skänner-koopiamasin.

Kõrveküla uus printer-skänner-koopiamasin.

Lohkva – kohaviidaprinter.

Meeksi – WIFI leviala.

Nina – WIFI leviala.

Puhja – vöötkoodiluger.

Vara – paljundusmasin ja sülearvuti Ordi.

Võõpste – printer ja kaks arvutit koos Windows 8.

2.7 Raamatukogude koostöö

Töö koordineerimine ja koostöösuhted

Maakonnaraamatukogu headeks koostööpartneriteks on olnud Kultuuriministeerium, Tartu Maavalitsus, Tartu Omavalitsuste Liit, Tartumaa vallad ja linnad, Tartu Linnaraamatukogu ja maakonna raamatukogud. Rahvusvahelisel tasandil uuendati koostöösuhteid Jyväskylä Linnaraamatukoguga, koostati nende külaskäigu päevakava, kohtumised nii Tartus (Tartu Linnaraamatukogu, Soome Instituut) kui Tartu vallas (Lähte ja Äksi raamatukogud, Jääaja Keskus).

Raamatukogud teevad koostööd lasteaedade, koolide, muuseumide, koguduste, nais- ja külaseltsidega. Näiteks Alatskivi raamatukogu toob aruandes esile head koostööd valla kultuuritöötaja Reet Kruubi ja Alatskivi lossi perenaise Külli Mustaga, samuti TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia muusikaosakonna ja Kinobussi kollektiiviga.

Elva Linnaraamatukogu peamised koostööpartnerid on linna allasutused: Elva Kultuurikeskus (Kunstikuu); lasteaiad, kool, Elva Looduskaitse Selts. Raamatukogus korraldavad tegevusi Elva Koolituskeskus, vanemaealiste luuleklubi. Lisandunud on malering (Elva, Rõngu, Hellenurme, Tartu malesõbrad). Elva Muuseumisõprade klubi, koostöös toimusid Jaan Kärnerile ja Aino Kaldale pühendatud

kirjandusõhtud.

Järvselja raamatukogul on hea koostööpartner SA Järvselja õppe-katsemetskond, toetanud raamatukogu raamatute, ajakirjade ja küttepuude ostmisel.

Kambja raamatukogu kiidab aktiivset koostööd 60+ inimeste klubiga Tammeke ja raamatukogu sõprade ringiga, aitavad üritusi korraldada ja ettekandeid koostada.

Luunja vallaraamatukogu nimetab toetajatena vallas asuvaid firmasid: AS Grüne Fee, AS Giga, OÜ Timorehitus, Juhani Puukool, AS Tatoli.

Melliste raamatukogu nimetab huvitavat koostööd EENA Tartumaa grupiga, kes korraldas raamatukogus 6 õppepäeva, millest ka kohaliku naisseltsi liikmed osa võtta said.

Nõo raamatukogus toimus ühisüritus noortekeskusega „Pärijata pole pärijat“.

Rannu raamatukogu kiidab soosivat suhtumist vallavalitsuse ja vallavanema poolt.

Vara raamatukogu suurimad koostööpartnerid on Vara Maanaiste Selts ja rahvatantsurühm Kiljak, kuhu juhatustesse ka raamatukogutöötaja kuulub.

Varnja raamatukogu teeb koostööd spordiklubiga „Peipsiäärsed“, Varnja Vanausuliste koguduse ja Varnja Perekonna Seltsiga. Tänu raamatukoguhoidja Tatjana Sosnovskajale, kes kirjutab projekte, on paljud Peipsiääre valla allasutused saanud erinevaid toetusi oma tegevuste arendamisel. Varnja raamatukogul on kohaliku valla elu arendamisel suur roll: korraldab erinevaid üritusi, on vanausuliste traditsioonide säilitajaks ja jäädvustajaks.

Vedu raamatukogu nimetab perepäeva toetajatena teatrit Vanemuine, Maanteeametit, Kaitseliitu ja Väägvere külateatrit.

Võõpste raamatukogu tänab Õhtulehe peatoimetajat Väino Koorbergi tasuta ajalehe aastatellimuse eest.

Maakondlik roll- KRK osa

Keskraamatukogu koostab koolituspäevade aastakava, tähtpäevade valiknimestiku, edastab nii koolitus kui muud erialast ja seadusandlikku infot raamatukogude listi kaudu, täiendab kodulehel raamatukogude infot, koostab projekte, vahendab rändnäitusi, nõustab aruannete koostamist, koordineerib maakondlikke üritusi ja kooliraamatukogude tööd.

Raamatukogude aruannetes on kõige põhjalikumalt kirjutanud keskraamatukogu maakondlikust rollist Kambja ja Külitse raamatukogu juhataja Toivo Ärtis: *maakonna keskraamatukogu on majakas, mille ümber saavad koonduda hajali elavad-asuvad-töötavad raamatukoguhoidjad. Kui maakonnaraamatukogud mingi reformi käigus peaks kaotatama, jäävad rahvaraamatukogud sisulise kompetentsikeskuseta, sest omavalitsuses (ka pärast kavandatavat haldusterritoriaalset reformi!) puudub reeglina pädev (kultuuri)spetsialist, kes hoomaks raamatukogude vajadusi süvitsi.*

Raamatukoguhoidjate ametialase koolitamise ja juhendamise saab küll näiliselt anda elukutseliste koolitajate ja koolitusfirmade ülesandeks, kuid nende tegevuse sisuks jääb siiski vaid ettevalmistatud materjali edastamine tellitud/tasutud tundide ulatuses. Maakonnaraamatukogul kui pidevalt tegutseval kompetentsikeskusel on oma piirkonna iga raamatukogu probleemid ja arenguvõimalused teada pikema perioodi tervikpildina – see soodustab kindlasti raamatukoguhoidjaile tööalaste soovitude andmist.

Hajali asuvalt töötavate raamatukoguhoidjate kokkutoomise, kutsealase läbikäimise, koolituse, juhendamise, nõustamise jne korraldamise kohustust ei saa veeretada ametiliitudele või –ühingutele, sest sel juhul oleks see ühiskondlikus korras toimuv tegevus, mis ei pruugi olla pidevalt jätkusuutlik nii vaimse (panustada soovivad-jõudvad liidrid) kui materiaalse (raha) kapitali mõõtmes.

3. Kogud

Kõrveküla raamatukogus komplekteeritakse kahe töötajaga teavikuid Tartumaa 49 raamatukogule ja harukogule, nii eesti kui vene- ja võõrkeeles. Elva Linnaraamatukogule komplekteerisime riigi eraldatud teavikute toetuse ulatuses. Soetatud teavikute osas pidasime rahalist arvestust ning esitasime aruandeid kasutatud raha kohta kehtestatud korra kohaselt. Kõik tellitud ja saabunud teavikud said jaotatud, töödeldud ja dokumenteeritud – saatelehed vormistatud, arved esitatud ja makstud.

3.1 Komplekteerimise põhimõtted (tasakaal) ja uuendused (sh e-teavikud)

Raamatukoguhoidjad tunnevad oma lugejaid ja teavad ning arvestavad nende soove ja vajadusi. Tellitakse seda, mida hädasti vaja ja milleks jätkub raha. Eelistatud on eesti autorite teosed nii lastele kui täiskasvanutele, noorsookirjandus – eriti auhinnatud teosed, siis teabe- ja tarbekirjandus, võimalusel arvestatakse õppijate vajadusi. Viimasel ajal on pisut kannatanud liigikirjanduse osa ja (hea) tõlkekirjandus, komplekteerimine „kaldu“ eesti oma kodumaise ilukirjanduse suunas, riigi teavikute toetusrahast kasutasime kultuuriperioodikale 3,966 tuhat eurot ja selle võrra vähem jäi teavikutele.

- kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

maakonna keskmine: 0,3 teavikut elaniku kohta ja ringlus 0,6

Kahjuks tuleb rahapuudusel valida mitte parim teatmeteos, vaid odavam, samas seisavad riikulitel elitaarne kultuuriperioodika ja spetsialistidele ning ekspertide poolt hinnatud, ent lugejatele vähest-leiget huvi pakkuvad täishinnaga ostetud raamatud. Väga aktiivselt kasutatakse raamatute puhul RVL, vahetamine võimaldab raamatukogudel oma lugejaile rohkem pakkuda, kõike ei pea ise ostma. Peamiselt vahetatakse raamatuid lähimate raamatukogudega – oma vallas eelkõige, aga ka maakonnas, sest maal ei suuda lugejad maksta saatmise postikulusi. RVL raamatud toimetatakse lugejani koos uute raamatute pakkidega.

Kõrveküla raamatukogu e-luger on mõeldud maaraamatukogudele tutvustamiseks ja raamatukogus kohapeal kasutamiseks. Meie e-lugeri laenati koos sisuga maaraamatukogudele tutvumiseks. Raamatukogudes tekitas see vähe huvi – küllap lugejad kardavad materiaalselt vastutust ja ega sisu ka uus ja põnev ei ole - sisu ja vorm ei ühti.

2013. a ostis e-lugeri ka Elva Linnaraamatukogu.

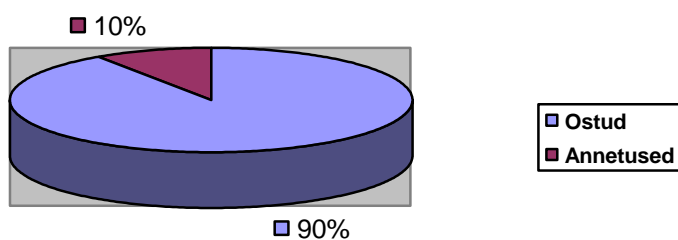
E-raamatute laenuskeskkonna ELLU-ga liitumisest olid mõned raamatukogud huvitatud, kuid tundub, et ei saada selle töö põhimõtetest eriti hästi aru. Näiteks, et eksemplare ei ole lõputult ja et ühte eksemplari saab laenutada kuni 35 korda ja siis tuleks uus osta, see on kallim kui paberraamat ja allahindlusi vähem.

Kindlasti ei tohiks tavateavikute summasid suunata sundkorras e-teavikutele!

- annetuste osakaal kogude juurdekasvust

2013.a kogu juurdetulek 19139, millest 17316 oste ja 1823 annetusi, see on 9,5% kogu juurdetulekust, ~10% on annetuste osakaal ikka olnud.

2012. a lisandus 20024 teavikut, tänavu oli 885 vähem raamatuid ja 90 auvist ning 2 muud teavikut - lauamänge. Ka annetusi oli vähem. Perioodikat – ajalehti ja ajakirju - ei ole siinkohal arvesse võetud!

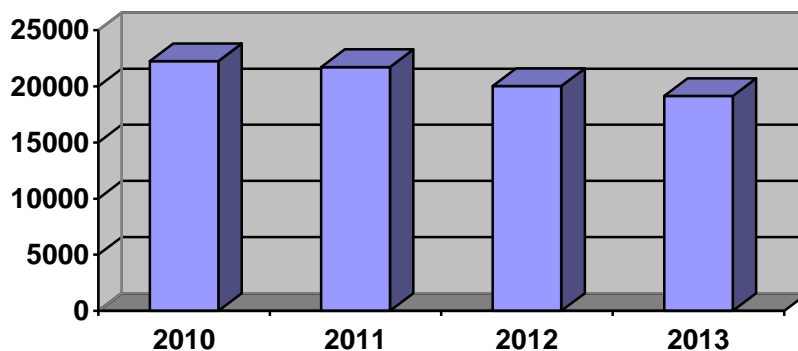

Kõige rohkem annetusi saime Hoiuraamatukogust, aga ka eraisikutelt. Eraisikute annetused on enamasti ilukirjandus, omaostetud tarbekirjandust ei annetata.

Teavikute juurdetulek (eksemplarid)

Aasta	Keskraamatukogu	Linnaraamatukogud (Elva+Kallaste)	Külararaamatukogud	Kokku
2011	775	3 460	17 479	21 714
2012	705	3 243	16 076	20 024
2013	840	2 617	15 682	19 139
Võrdlus 2012/2013	+135	-626	- 394	-885

Eksemplaride juurdetulek Tartumaal

Ostude vähenemisel on 2 põhjust: esiteks see, et ostsime riigi toetuse teavikute raha eest kultuuriperioodikat 3966 €, aga perioodika eksemplare e. aastakäike statistiliselt juurdetulekuks ei loetud ja teiseks on muidugi raamatute hinnad tõusnud. Kui 2011. a oli meie ostetud raamatu keskmine hind 8,46 €, siis 2012. a. 9,04 € ja 2013. aastal 9,84, hinnatõus 8,1 %.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

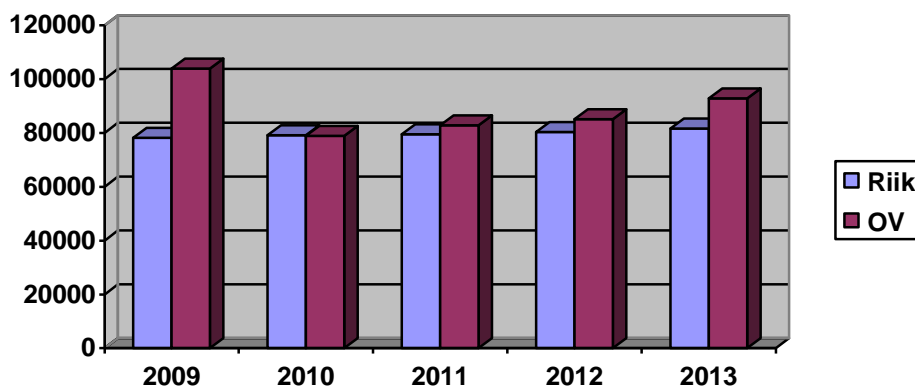
Teavikute ostmiseks oli raha: riigilt 81 622 € (46,8%)
 Kohalike omavalitsustelt 92 810 € (53,2%)
 Kokku 174 432 €

Teavikute komplekteerimiseks eraldatud summad:

Aasta	Riigilt	%	KOV-lt	%	Kokku
-------	---------	---	--------	---	-------

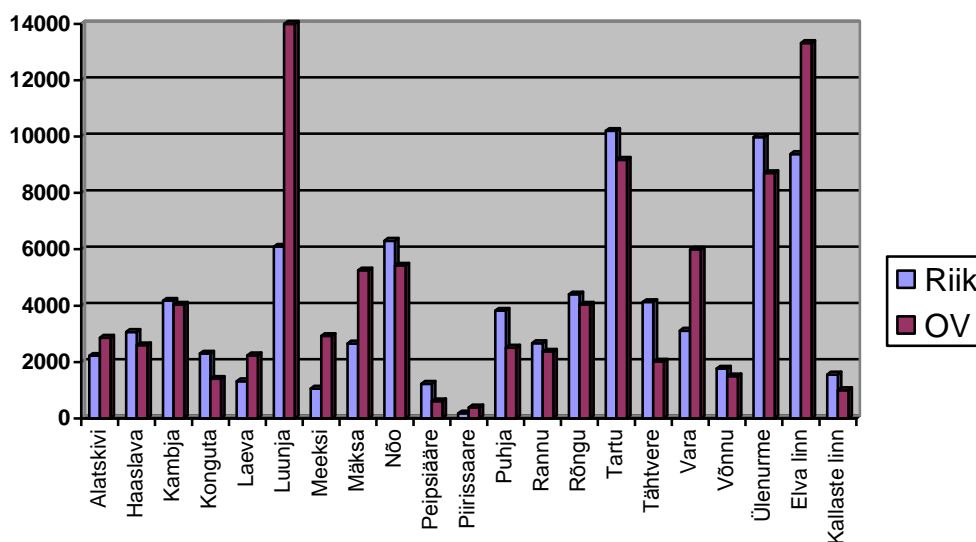
2009	78 158	42,9	103 927	57,1	182 085
2010	79 085	50,1	78 822	49,9	157 907
2011	79 457	49,0	82 812	51,0	162 269
2012	80 308	48,6	85 067	51,4	165 375
2013	81 622	46,8	92 810	53,2	174 432
Võrdlus 2012/2013	+ 1 314 €	+ 1,6	+ 7 743	+ 8,3	+ 9 057

Komplekteerimiskulud paberraamatutele 78,6%

Riigi poolt teavikute ostmiseks eraldatud rahale lisasid omavalitsused ligikaudu sama summa, ent omavalitsuste lõikes oli suuri erinevusi - 2013. oli parem aasta kui eelmine.

Teavikute ostuks raha OV lõikes 2013

On põhjust muretseda, et kui riigi osa teavikute toetuse osas peaks vähenema, siis raamatukogude olukord muutub väga raskeks.

RIIGIDOTATSIOONI KASUTAMINE

KOKKU		%
40811	50% riigieraldis	81622 100% riigiraha
3966,21	kultuuriperioodika tellimiseks	
36844,79	50% riigiraha miinus kultuuriperioodika	
48177,21	Auhinnatud, väärtkirjandusele	59%

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Riigi poolt eraldatud teavikute toetussummadest ostime kultuuriperioodikat 3966,21 € eest. Muidugi telliti kultuuriperioodikat ka KOV eraldatud perioodika rahast ja on ka annetatud.

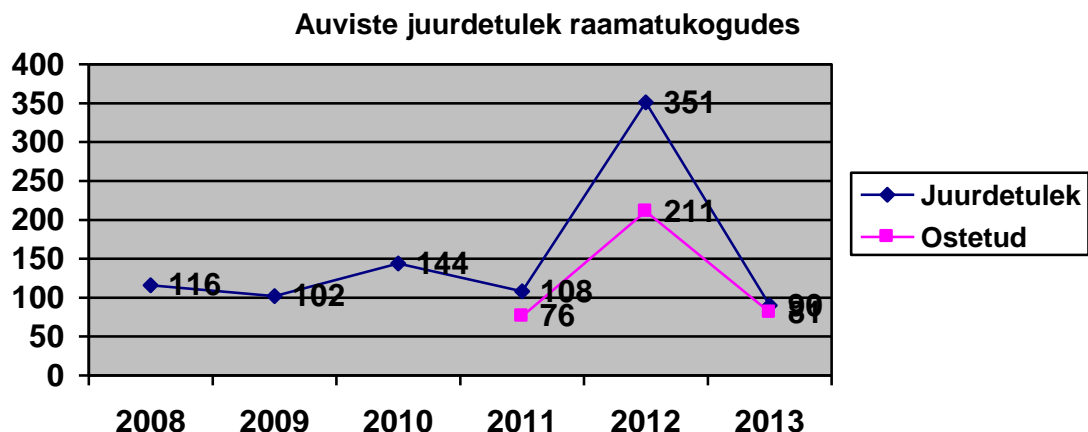
Perioodika juurdetulek kokku 1389 eksemplari – ajalehti 301 ja ajakirju 1088. Kogu perioodikast **280 eksemplari** e. **20% oli kultuuriperioodika** (2012. oli 292).

2013. a oli Tartumaal raamatukogudes kultuuriperioodikat (eksemplare-aastakäike):

Akadeemia	19
Keel ja Kirjandus	14
Looming	25
Loomingu Raamatukogu	25
Õpetajate Leht	14
Sirp	26
Täheke	31
Teater. Muusika. Kino	14
Vikerkaar	19
Hea Laps	27
KesKus	4
Kunst.ee	3
Muusika	7
Tuna	13
Värske Rõhk	10
Raamatukogu	21
Oma Keel	6
Diplomaatia	2
Вышгород	0

3.1.3 Auviste komplekteerimine

2013.a. auviste juurdetulek 90 eks., millest 81 ostetud ja 9 annetatud.

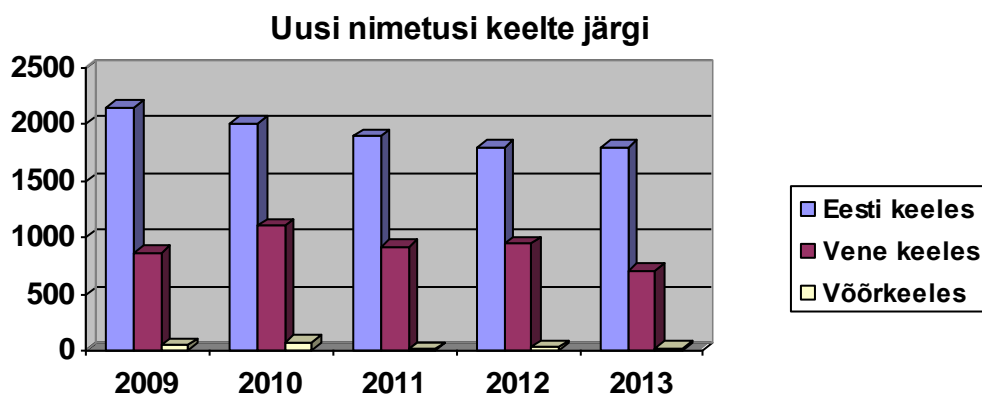

Elva Linnaraamatukogu sai 37 ehk ikka umbes 1/3 kõigist Tartumaa auvistest. 2013.a ilmus mitmeid heliraamatuid eesti kirjanikelt ja algas Eesti lastefilmide sari. Eelmise aasta suhteliselt suur tõus oli tingitud Eesti filmi 100. aastapäeva puhul ilmunud filmiklassikast, mis oli hea hinnaga ning millel enamasti v.a. paar erandit, olid ka laenutusõigused. Laenutusõigused ongi auviste ja eriti videote võtmeküsimus. Uusi nimetusi lisandus 2614 (2012.a 2305) ehk 309 uut nimetust rohkem

Uued nimetused:

Aasta	Koguarv	Raamatud	Eesti k.	Vene k.	Muu võõrk	Ilu- ja lastekirj.
2009	3094	3029 (98%)	2144 (71%)	863 (27%)	49 (2%)	1673 (55%)
2010	3242	3181 (98%)	2008 (62%)	1100 (34%)	75 (2%)	2574 (79%)
2011	2827	2698 (95%)	1893 (67%)	913 (32%)	9 (0%)	2030 (72%)
2012	2305	2772 (96%)	1799 (62%)	944 (33%)	29 (1%)	1628 (56%)
2013	2614	2521 (96%)	1793 (71%)	705 (28%)	23 (1%)	2260 (90%)

Raamatuid 2521 + auviseid 90 (3,6%) + elektroonilisi teavikuid 0 + muud laadi 3 (lauamängud)

Vene keeles lugejate hulk väheneb, seetõttu ka venekeelseid raamatuid ostetakse aina vähem. Väga palju venekeelseid raamatuid ringleb maakonnas RVL-ina.

2013. a ostsime venekeelseid raamatuid lisaks Lomelius'ele, Sinonim'ile ja A. Golyakov'ile ka Rahva Raamatust, aga sealne tellimiskeskond ei toeta kirillitsat, tellimine keeruline. Venekeelsete raamatute tellimine käib nimekirjade alusel, raamatuid nägemata, aga paremat lahendust ei suuda leida. Rahva Raamatu tellimisnimekirjades on hinnad küll oluliselt soodsamad, aga kõik tellitud raamatud ei jõua meile kohale, tagasiside suhteliselt kehv.

Venemaalt toodud raamatud on oluliselt odavamad, kuid hinnavahe väheneb.

Hea on, et 2013. a ilmus uuemat eesti kirjandust vene keelde tõlgituna rohkem, märgata on Kultuurkapitali toetatud, auhinnatud ja KPD Kirjastuses ilmunud tõlkeid.

Tartumaa raamatukogudele koostasime ise tellimisnimekirju ja pakkusime uuema eesti kirjanduse tõlkeid.

Muid võõrkeelseid, peamiselt ingliskeelseid raamatuid ostsime Allecto ja Krisostomuse sooduspakkumistelt.

Eestikeelsete raamatute komplekteerimisel on suurimad partnerid: Rahva Raamat, Varrak, Bestkaup, Apollo, TEA Kirjastus, Petrone Print. Kõik tarnijad toovad teavikud Kõrvekülla kohale, kõik teevad ka raamatukogudele lisaallahindlust .

Peame oluliseks toetada Tartumaa kohalikke kirjastusi ja väike-ettevõtjaid:

Tartumaa kirjastustelt nagu Ilmamaa, Petrone Print, Atlex, Elmatar ja

väikekirjastajad nagu E.Vaino, V. Osila jt. – nende väljaanded tellime otse. Üldiselt valime soodsaima hinnaga pakkumised, aga et meil oma transport puudub, siis eelistame neid tarnijaid, kes ise kauba kohale toovad või saatmiskulud enda kanda võtavad.

Kataloogid (arendused)

Kirjeldame kõik teavikud nende saabudes *de visu* – kõikidele teavikutele teeme täiskirje, liigitame ja märksõnastame; kataloogime peamiselt venekeelseid, aga ka võõrkeelseid ja eestikeelseid, millel eelkirje või lühikirje ja lastekirjandusel sageli Estris kirjet ei ole, ning ka keerulisemaid – video- ja helisalvestisi. Püüame toimetada teavikud kiiresti raamatukogudesse ja lugejateni, ei oota kirjet Rahvusraamatukogust, kui seda hetkel ei ole. Võimalusel impordime kirjeid – Tallinna või Tartu Estrist, Venemaa Rahvusraamatukogust, Kongressi raamatukogust, vajadusel redigeerime neid hiljem ja/või kirjutame üle.

2013. a sai kataloogitud valik Lähte Ühisraamatukogu võõrkeelseid (meedia eriklassile ostetud) raamatuid. Töötame selle nimel, et kasutajail oleksid paremad võimalused otsida ja leida endale vajalikku. Parandame andmebaasi, redigeerime ja täiendame kirjeid, jätkuvalt kustutame dublettkirjeid.

Urrami uus versioon – testisime palju töötunde, kuid kahjuks kõike ei osanud ikka ette näha. Tartumaal toimus üleminek 18. novembril.

Programmis on mitmeid häid „tükke“ – nt. kiirtagastus, korraga avatud mitu lugejakausta, RLV teavikute laenutamine vöotkoodiga (eriti venekeelsed), otsingu tulemuste paremad sorteerimisvõimalused, teavikute kaanepildid (mõned), kirjete impordiks lisatud Venemaa rahvusraamatukogu baas...

Kahjuks on esinenud rohkem ebameeldivusi:

- programm ei tööta „suure ülekoormuse“ tõttu
- andmebaas „ei näita välja“ umbes pooli teavikuid
- kadunud on perioodika pealkirjad (näha vaid numbrid, aga mille?)

Jätkuvad probleemid on:

- kirjete importimiseks teaviku kirjet ei leita

- puudub ka failist importimise võimalus (oli Urrami eelmises versioonis)
- teaviku kataloogimisel programm ei abista töötajat kuidagi
- kirja või pildi suurust e. fonti-šrifti muuta ei ole kasutajal võimalik
- suur segadus perioodika eksemplaridega - aastakäikude ja numbrikirjetega
- valesti sisestatud perioodika numbreid kustutada e. vigu parandada ei saa
- komplekteerimises kogemata tehtud vigu parandada ei saa (algfaasis on võimalik, ent väga keeruline)
- töötaja poolt kogemata valesti sisestatud teaviku eksemplari kustutada ei saa
- uues ikka rohkem klikke ja klõpse ning taas otsimist...

Programm ei ole valmis, sest ei saa vajalikku statistikat või ei ole see usaldusväärne: nt. ei saa laenutuste edetabelit koos laenutuskordadega, aasta alguses probleemid ümberregistreeritud lugejate arvestusega, kurdetakse ka juhendi puudumist, selle väljatrukki peetakse vajalikuks. Programmi terminid on kohati harjumatud.

Meie ettepanekuid ei arvestata alati. Mõneti on probleem raamatukogude omavahelistes erimeelsustes. Urrami andmebaasis on ikka palju vigu, vaatamata pidevale parandamisele ei jää vigu ega topeltkirjeid vähemaks, sest jälle konverteeritakse mõni kirjete kogum Urrami keskserveri andmebaasi puudulike, vigaste ja dublettidena, sest Urramiga liituvad uued raamatukogud, kellel on erinevad arusaamad raamatukogundusest ja statistikast, töötajate tase ja oskused ning soovid-nõudmised on väga erinevad. Suures ühises andmebaasis peaksid toimima kõikidele ühtsed reeglid ja kokkulepped ning kindlasti ka järelevalve!

4. Raamatukoguteenused

Kuuste raamatukogu viis läbi anonüümse lugejaküsitluse, mis näitas ühelt poolt üldist rahulolu raamatukogu tegevuse ja töökorraldusega, teiselt poolt lugejate huvi puudumist e-raamatu suhtes. Teised raamatukogud analüüside tegemist aruannetes ei märgi.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine (AIP-i kasutamine)

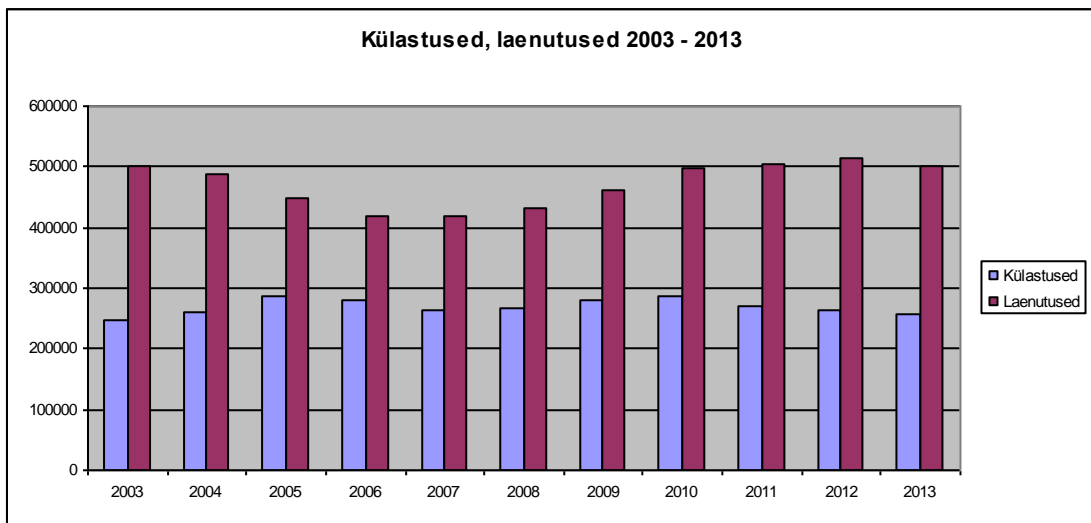
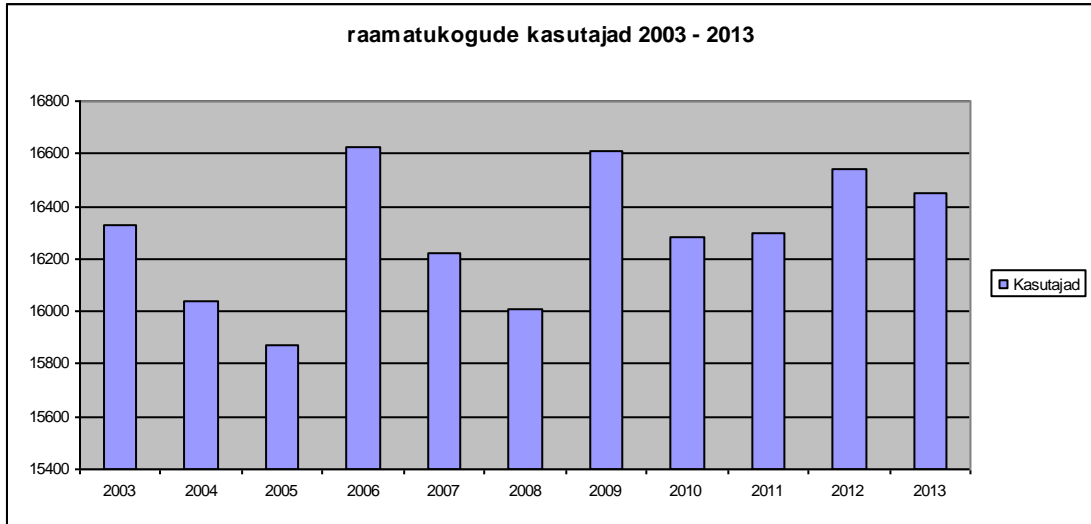
AIP-e saab kasutada kõigis Tartumaa raamatukogudes, kasutajate käsutuses on 85 arvutitöökohta, nende kasutamise aktiivsus väheneb aasta-aastalt, põhjuseks interneti lai levik kasutajate kodudes, raamatukogu arvutite riistvara vananemine.

Raamatukogudes on paber kandjatel kohalike omavalitsuste ja volikogude otsused, määrused, arengukavad, üldplaneeringud, kohalikud valdade ja linnade infolehed.

4.2 Raamatukogu kasutamine

Raamatu- kogu	Lug-d 2012	Lug-d 2013	Muut- us(+/-)	Külas- tused 2012	Külas- tused 2013	Muutus (+/-)	Virtuaa lkülas-d 2012	Virtuaa l-külas- d 2013	Muutus (+/-)
Linna/maa konna rmtk	16538	16453	- 85	264394	258529	- 5865	44555	80158	+35603
Sh keskk	672	695	+ 23	18383	17480	-903	15024	17894	+2870

Raamatukogu	Laenut-d 2012	Laenut-d 2013	Muutus (+-)
Linna/maakonna rmtk	514705	502329	- 12376
Sh keskk	21033	21922	+ 889

RVL ja koduteenindus

Tellimusi saadi 6796, neist täideti 6763, telliti teistelt raamatukogudelt 2394, neist saadi 2370. Koduteenindust tehakse vastavalt kasutajate soovidele.

E-teenuste arendus ja tutvustus.

Virtuaalkülastuste arv on suurenenud, andmekogudele suunavad raamatukogude kodulehtedel viited. Laeva raamatukogu kodulehel on rubriik Laeva valla kodukoha lood. Raamatukogutöötajatele tutvustas e-raamatukogu ELLU võimalusi Triinu Seppam Tallinna Keskraamatukogust. E-lugerid on Elva, Alatskivi, Kõrveküla ja Rannu raamatukogudes. E-teenuste tutvustamisele tuleb 2014. aastal raamatukogudes suuremat rõhku osutada.

4.3 Lasteteenindus

Tartu maakonnas puudub keskraamatukogus lasteosakond, korraldame maakondlikku lasteraamatupäeva koostöös teiste raamatukogudega. Sellel aastal toimus XII lasteraamatupäev Ilmatsalus, lisaks korraldab Ilmatsalu raamatukogu lastele koostöös põhikooliga Juhan Sütiste luulepäeva, kuhu on kutsutud luulelugejad tervest maakonnast. Nukitsa konkursi läbiviimisel on abiks Elva Linnaraamatukogu lasteosakonna töötajad. Lastetöö kirjeldamisel on kasutatud suuremate raamatukogude aruandeid lastetöö osas. Elva Linnaraamatukogu lasteosakond on aruandes märkinud lastest lugejate arvu kasvu 14 ja külastuste arvu kasvu 777 võrra, vähenenud on laenutuste arv 1779 võrra.

Alatskivi raamatukogu aruandest: Arvulised näitajad on langenud ja lapsi huvitab ainult atraktiivne üritus, kus saab ise mängida, tegeleda. Väga menukas oli näidend-lugemine „Punane õun“ ja õunanäituse viktoriin. Ka elektriüritus oli rahvarohke ja paljude erinevate tegevustega, üllatustega, maiustustega. Aga eelmainitud üritused ei suurendanud lugemishuvi üldse. Algklassid on täiesti muutunud ja lihtsalt mängivad raamatukogus või sirvivad midagi, aga koju võetakse minimaalselt va. koolikirjandus. Kambja raamatukogu ettepanekud: Laste kirjandus- ja raamatuhuvi ergutamiseks ja hoidmiseks oleks tervitatav, kui lastekirjanikud külastaksid raamatukogusid, koole jt. lasteasutusi aktiivsemalt. Kui kultuuriministeerium või kultuurkapital eraldaks selliste kohtumiste tasustamiseks projektikonkursside fondi, kergeneks kirjanduslike kohtumiste korraldajate töö ning ka kirjanikel oleks suurem motivatsioon laste ette astumiseks.

Kuuste raamatukogu näeb laste lugemisharjumuste kujundamise peamist võimalust koostöös kooli ja lasteaiaga. Koostöös õpetajatega on läbi viidud 29 raamatukogutundi, milles on püütud ühendada raamatukogu ja selle kasutamise tutvustamist ning lugemise ja kirjanduse propageerimist kooli aineprogrammidega. Laeva raamatukogu näeb laste lugemise suurendamiseks võimalusi ilusate lasteraamatute tellimises ja lastega heas suhtlemises, külastuste arv suurenes 340 võrra.

Luunja valla raamatukogud märgivad head koostööd lasteaedadega ühisürituste korraldamises. Lugejate arv on tõusnud 27 võrra ja laenutuste arv 452 võrra. Lähte raamatukogus on 62,3% lugejatest lapsed, arvuliselt 513, lastele meeldib, et raamatukogul on Facebooki leht, mille kaudu saadakse kiirelt infot raamatukokku saabunud uute raamatute ja ürituste kohta.

Nõo raamatukogus on kasvanud kõik lastetöö arvulised näitajad, korraldati toredaid üritusi näiteks perepäev „Pärijata pole pärandit“, teadmisteõhtu koos raamatuga.

Tõrvandi raamatukogu peab 2013. a kõige suuremaks õnnestumiseks Tõrvandi lasteaia kõikide rühmade külaskäik raamatukokku. *See töö elevust nii raamatukokku kui ka lastele. Kokkuvõttes tuleb aga tõdeda, et sel aastal kojulaenutuste arv langes. Kuna samal ajal kasutati raamatukogu aktiivselt edasi, siis pole põhjust laste lugemise osas väga murelik olla. Laste külastuste märkimine on meie raamatukogu puhul tihti ekslik, kuna üle 300 õpilasega kooli puhul ei ole vahetunni ajal võimalik samaaegselt teenindada lugejaid ja märkida kohallugejaid, külastusi. Lapsed kasutavad vahetundide ajal raamatukogu väga aktiivselt ning selle üle on väga hea meel.*

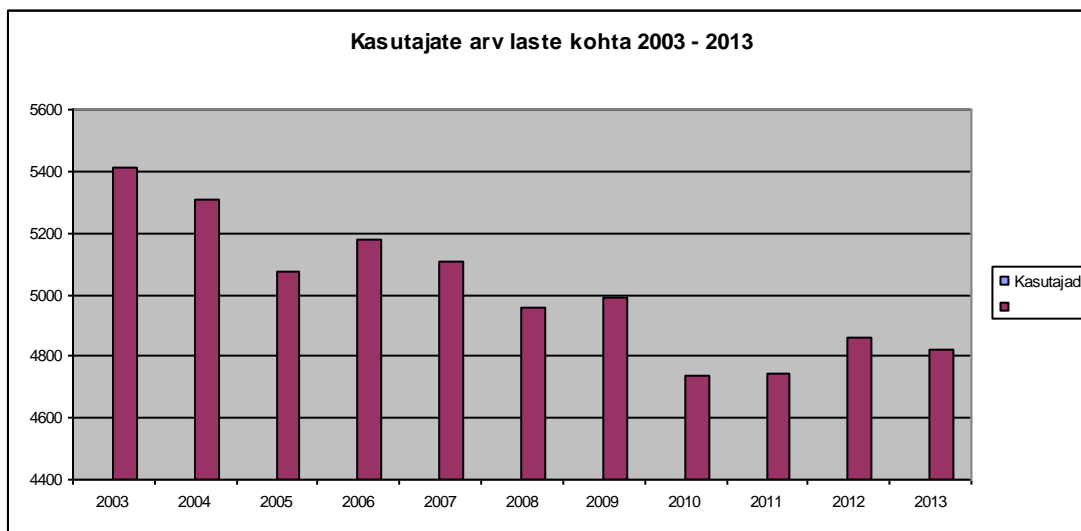
Vara raamatukogu loodab seoses uute ruumide avamisega põhikoolis asuvas kogukonnakeskuses lastest kasutajaid juurde saada, raamatukogu tutvustakse ka lasteaialastele.

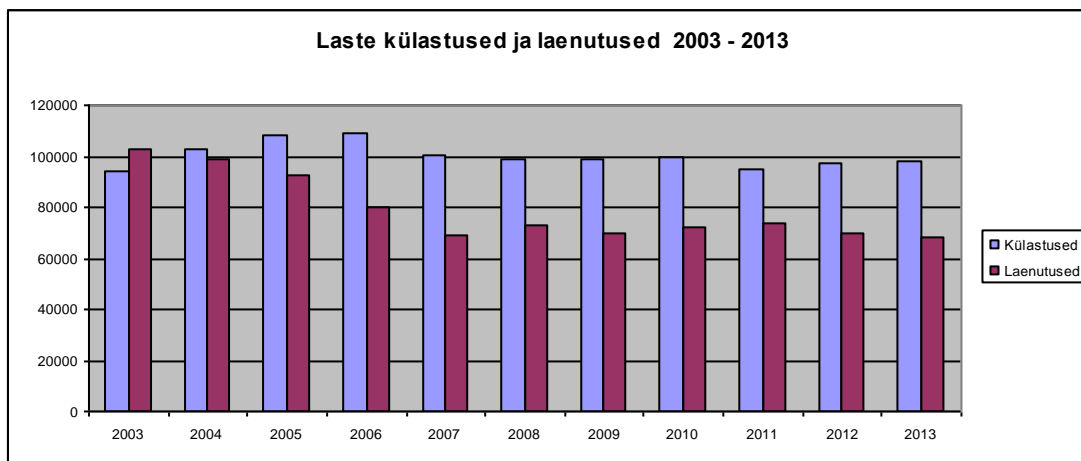
Vedu raamatukogu nimetab tipp hetkeks suvist perepäeva, mis kantud eelkõige uute teadmiste ja oskuste omandamisest läbi võistluste- ja mängude. Tähtis osa selle juures on põlvkondade ühisel tegutsemisel, võisteldi Maanteeameti ja Kaido Kriidi korraldatud rattarallidel, väiksemad panid kokku puslesid ja täitsid töölehti ning mängisid. Suuremad tegid katseid alkoprillidega ja vastasid küsimustele. Hilisemas fruktodisaini töötoas löid kaasa kõik põlvkonnad. Suurt huvi pakkusid ka Kaitseliidu relvanäitus ja muud tutvustavad tegevused.

Võnnu raamatukogu nendib, et laste tähelepanu köita on jätkuvalt keeruline. Oleme jätkanud koostööd Võnnu lasteaiapedagoogidega, et lapsi raamatu juurde suunata. Huvitav kogemus oli Tammsaare juubeli puhul korraldatud lugemisketis osalemine. Kokkuvõtlikult võib öelda, et Tartumaa raamatukogud laste lugemisharjumuste kasvu osas lootust pole kaotanud, küll aga soovitakse koolitusi ja rohkem lasteraamatute tutvustusi.

Raamatu- kogu	Lug-d 2012	Lug- d 2013	Muut us(+/-)	Külast -d 2012	Külast -d 2013	Muut us(+/-)	Virtuaal külas-d 2012	Virtuaal külas-d 2013	Muut us(+/-)
Linna/maak rmtk	4860	4820	- 40	97298	98057	+ 759	0	0	0
Sh keskk	298	314	+ 16	12979	12592	- 387	0	0	0

Raamatukogu	Laenut-d 2012	Laenut-d 2013	Muutus (+/-)
Linna/maak rmtk	69866	68476	- 1390
Sh keskk	4765	5343	+ 578

4.4 Raamatukogu kultuurikeskusena

Raamatukogu nimi	Näitused/virtuaalnäitused, väljapanekud	Üritused	Üritustel osalenute arv
Alatskivi	36	18	319
Elva	53	23	546
Ilmatsalu	27	17	340
Järvselja	4	13	290
Kallaste	19	9	103
Kambja	16	13	520
Kokora	4	4	78
Kolkja	4	6	220
Konguta	19	1	64
Koosa	18	16	415
Kõrveküla + Härma	82	22	622
Kuuste	26	7	349
Külitse	5	0	0
Laeva	20	6	181
Luke	18	3	26
Luunja valla rk-d	58	35	602
Lähte	22	7	405
Lääniste	2	1	5
Meeksi	22	30	117
Meerapalu	21	0	0
Melliste	32	50	1700
Nina	10	5	47
Nõgiaru	33	1	10
Nõo	38	19	302
Piirissaare	0	0	0
Puhja	14	5	68
Rannu valla rk-d	43	12	162
Roiu	19	3	35
Rõngu valla rk-d	9	8	160
Tammistu	14	2	199
Tõrvandi	13	18	385

Üliila	11		4		34
Uula	10		5		78
Vara	16		11		349
Varnja	9		8		348
Vedu	15		5		113
Võnnu	22		11		276
Võõpste	38		10		172
Välgi	36		10		228
Ülenurme	6		3		20
Äksi	16		28		328
Maakond kokku 2013	880	-48	449	+ 5	10216 - 1822

Raamatukogudel on kohalikus kultuurielus tähtis roll, nende ruumides saavad kokku kohalikud seltsid, klubid, peetakse kogukonna koosolekuid, toimuvad piibliringid ja õpitoad, harjutavad laulukoorid ja näiteringid.

Valik korraldatud üritusi 2013

XII Tartumaa lasteraamatupäev „Tead sa kuidas talurahvas...“ ja Juhan Sütiste luulepäev Ilmatsalus; Mari Vallisoo mälestusõhtu Alatskivil; Ene Rämmeldi luule- ja muusikaõhtu Alatskivil ja Elvas; Kirjanike tuuri (Karl Martin Sinijärv, Krista Kaer, Igor Kotjuh) kohtumised Lätel ja Elvas; Raimond Valgre 100- Mu kallid Niina Elvas; Raamatu „Järvselja pärandkultuuri radadel“ esitlus ja tutvustus Järvseljal ja Võnnus; Endla Langeli 6 kultuuriloolist loengut Kambjas; Meeksi raamatukogu uute ruumide ja Vaino Vahingu mälestusnurga avamine; Tõrvandi raamatukogu kohviklubi üritused; Gustav Suitsu 130. sünniaastapäeva tähistamine Võnnus.

Raamatukogudes korraldatud kohtumisõhtutel olid külalisteks Fred Jüssi, Rein Veidemann, Ilmar Särg, Karl Muru, Alo Põldmäe, Toomas Uri, Jaan Jagomägi, Peeter Ernits, Mikk Sarv, Kristel Vilbaste, Tiia Kõnnussaar, Reili Reinaus, Ahto Kaasik, Ene Ergma, Reno Laidre, Heiki Vilep, Helga ja Enn Nõu, Aino Praakli, Siiri Laidla, Mikä Keränen, Contra, Aapo Ilves, Mart Juur, Peeter Vähi, Juhani Püttsep, Maire Aunaste, Tõnis Lukas, Mati Hint, Irje Karjus, Carolina Pihelgas, Hasso Krull, Janika Kronberg, Aare Kasemets.

Kirjanike mälestuspinkide avamine Koosal Karl Aderile, Elvas linnaga seotud kirjanikele.

Kõrveküla raamatukogu pildikoridoris toimus 13 kunsti- ja fotonäitust, näiteks Tua Rahikainen - Helsingi disaineri pilgu läbi, Taani Kultuuri Instituudi näitus - Søren Aabye Kirkegaard 200, Kiira Kahro akvarellid - See kaunis maa, interaktiivne näitus –Luulesõit jne.

Ürituste ja näituste korraldamisel olid koostööpartneriteks nii kohalikud asutused kui ka näiteks Eesti Kirjanike Liit, Eesti Kultuurkapital, Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum, Eesti Kirjandusmuuseum, Soome Instituut, Poola suursaatkond, Taani Kultuuri Instituut, Tartu Maavalitsus jne.

4.5 Raamatukogu koolituskeskusena

Kasutajakoolitused arvuliselt

Raamatukogu	Rühmakoolit.arv		Osalejate arv		Individuaalkooli t. arv		Osalejate arv	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Alatskivi	4	5	68	56	0	0	0	0
Elva	18	20	321	343	0	0	0	0
Ilmatsalu	3	1	38	5	4	6	12	16
Järvselja	0	0	0	0	1	1	1	2
Kallaste	4	1	99	4	40	11	40	11
Kambja	11	12	170	174	5	5	2	3
Kokora	0	0	0	0	0	0	0	0
Kolkja	0	0	0	0	0	0	0	0
Konguta	0	0	0	0	3	0	2	0
Koosa	6	2	67	14	4	5	4	5
Kõrveküla	11	8	169	103	1	1	1	1
Kuuste	28	29	204	225	3	2	3	2
Külitse	0	0	0	0	4	4	2	2
Laeva	1	7	8	35	6	16	6	16
Luke	1	1	22	23	3	2	3	2
Luunja valla	12	15	113	155	17	15	18	15
Lähte	19	14	371	244	6	1	4	1
Lääniste	0	0	0	0	2	1	2	1
Meeksi	5	2	29	8	0	0	0	0
Meerapalu	0	0	0	0	1	1	1	1
Melliste	24	17	180	209	0	10	0	30
Nina	0	0	0	0	0	0	0	0
Nõgiaru	0	1	0	15	2	3	2	3
Nõo	3	6	62	92	5	5	26	31
Piirissaare	0	0	0	0	0	0	0	0
Puhja	0	0	0	0	12	0	8	0
Rannu	5	3	42	45	7	6	9	6
Roiu	0	1	0	1	7	6	7	6
Rõngu	0	0	0	0	25	25	10	10
Tammistu	0	0	0	0	0	0	0	0
Tõrvandi	10	3	260	72	6	5	6	5
Ulila	0	0	0	0	5	4	5	4
Uula	0	0	0	0	2	2	2	2
Vara	6	2	110	32	8	4	8	4
Varnja	0	0	0	0	0	0	0	0
Vedu	0	0	0	0	5	6	3	4
Võnnu	5	2	70	46	5	4	5	4
Võõpste	0	0	0	0	6	2	4	2
Välgi	4	4	26	24	10	8	5	8
Ülenurme	4	2	70	45	2	4	2	4
Äksi	0	0	0	0	2	2	2	2
Kokku	184	158	2499	2034	205	180	209	222

Täiskasvanutele e-teenuste kasutamine: internetipank, ID kaart, digiallkiri, e-kool, tuludeklaratsiooni täitmine, CV koostamine, andmebaasid URRAM, ESTER jt.

Peamised teemad õpilastele: raamatukogu tutvustamine, kasutamise reeglid, fondi koostis ja paigutus, teatmeteosed ja nende kasutamine, kirja teke ja areng, illustratsioonid raamatus, näituste ja uudiskirjanduse tutvustamine, loodusteemalised raamatud.

4.6 Raamatukoguteenuse turundus

Raamatukoguteenuseid tutvustatakse valla infolehtede, kodulehtede, blogide ja facebooki kaudu. Raamatukoguteenuste tutvustamiseks kolleegidele korraldasid mitmed raamatukogud töötajate vahetusi raamatukogupäevade ajal. Uusi kanaleid 2013.aastal tekkis vähe, võib nimetada Lähte raamatukogu koostööd Lähte Ühisgümnaasiumi meediaklassiga, valmis filmiklipp „Maailm on peidus...“ <http://www.youtube.com/watch?v=fm9P9EHqceU> . Raamatukogude tegemisi kajastavad rohkem kohalikud infolehed, Tartu Postimees avaldas vaid loo Alatskivi raamatukogu kindanäitusest.

Tartumaa raamatukogude lühiandmed on kajastatud Kõrveküla raamatukogu kodulehel <http://tmk.tartuvv.ee> . Kodulehed on kokku 7 raamatukogul:

Alatskivi raamatukogu <http://www.hot.ee/alatskivirmtk/>

Elva Linnaraamatukogu <http://raamatukogu.elva.ee/>, lisaks lastekirjanduse blogi

Laeva raamatukogu <http://raamatukogu.onepagefree.com/>

Lohkva raamatukogu <http://www.luunja.ee/lohkvark/>

Tõrvandi raamatukogu koduleht www.tõrvandiraamatukogu.ee

Ülenurme raamatukogu <http://www.ylenurme.lib.ee/>

Blogid Tartu valla raamatukogudel <http://raamat.tartuvv.ee/> ja Roiu raamatukogul <http://roiuraamatukogu.blogspot.com>

Facebooki kontod 5 raamatukogul: Rannu, Kambja, Lohkva, Lähte ja Ülenurme.

Twitteri konto Alatskivi raamatukogul <https://twitter.com/Alatskiviraamat>

2014.aastal on kavas korraldada koolitus „Igale raamatukogule blogi!“.

4.7 Bibliograafia- ja infotöö

4.7.1 Andmebaaside loomine

Ulila raamatukogus jätkus Puhja kihelkonna rahvapärimuse materjalide kogumine. Urrami kodulooandmebaasi <http://www.kodulugu.ee> täiendati Kõrveküla raamatukogu töötajate poolt 66 , Elva linnaraamatukogu 32 ja Laeva raamatukogu 144 kirjega. Keskkond andmete sisestamiseks on ebamugav ja aeglane, ei abista töötajat. Normikirjeid ei ole. MARC-formaat on maakogu töötajale raske.

4.7.2 Infopäringud

Infopäringute arv 6125, eelmise aastaga võrreldes 264 vähem.

Huvitavamaid näiteid: rahvariideseelikute triipude mustrid, patareide ehitus, Peeter Toropi filmikäsitlused ja-analüüsid, Kreeka ehitusmälestised, Gustav Suitsu „Kerkokella“ erinevad redaktsioonid, islam ja selle harud Araabia maades, poliitiku elukutse head ja vead, kümnendi parim krimiraamat, kirja tekkimine ja areng, ajalehtedest korvide valmistamine, urvalinnu eluviis, viinamarjade kasvatamine, 20 sajandi alguse sõjategevus Eestis, kasside käitumise alused, saamide eluolu, etnograafiline tikand. Raamatukogutöötajad ei pea vajalikuks infopäringute kirjalikku jäädvustamist, registreeritakse URRAM-i lehel arvuliselt.

4.7.3 Trükised ja veebiväljaanded

Raamatukoguhoidjad on osalenud toimetajana, koostajana, materjali kogujana 2013.aastal järgnevate trükise väljaandmisel: Ene Runtel – Järvelja pärandkultuuri radadel; Viive Vink - Rannu Lugemik; Hele Ellermaa - Omedu küla lood; Virve Tamm - Laeva valla infolehe toimetamine ja uue rubriigi loomine „Laevalased laias maailmas“; Aasa Sulg - Mäksa valla omaloomingu almanahh „Mõttevärav 2013“, seoses Mäksa valla osalusega messil „Maale elama“ valmisid valla 16 küla kohta infolehed: „Koduküla teeviit“ (2012-2013), projekt „Külapass „ – kõigi Mäksa valla külade kohta lühiaandmed loodusest, ajaloost, majandusest, kultuuripärandist ja Heli Nemvalts - Kuuste kooli reklaamvoldik. Koostati ka Tartumaa raamatukogutöötajate meele- ja häälkandja veebiväljaanne „Meie Leht“ 21. number, koostajad Toivo Ärtis ja Hele Ellermaa, kaastöid kirjutasid Anne Toome, Tiiu Rõžova, Pille Kukk, Liivi Paumets, Aasa Sulg, Viive Vink, Olga Haljaste, Anita Priks, Ene Runtel, Liis Zovo, Eve Toots, Eva Viira.

Kokkuvõte

2013.aastal toimus raamatukoguprogrammi URRAM uuele versioonile üleminek, sellele eelnesid koolituspäevad, kuid siiski oli raskusi uue programmi kasutamisega nii töötajate väheste oskuste tõttu, aga suuremas osas tarkvaraarendajate vigadest tingituna.

E-raamatute kasutamise suurenemist ei toimunud, samuti jäi väheseks koduloolise andmebaasi täiendajate arvu kasv, siit tuleneb ülesanne 2014.aastaks. Positiivsemalt poolelt saame märkida kultuuripärandi aasta toredate ürituste toimumist raamatukogudes, Vara ja Meeksi raamatukogude kolimist uutesse ruumidesse, raamatukogude juubelite (Vara 130, Kambja 100, Sangla 100, Elva 90, Kolkja 90, Varnja 85) tähistamist, mis annab tunnistust Tartumaa raamatukultuuri järjepidevusest. Raamatukogudel on Tartumaal positiivne imago, lugejad tunnetavad ilusates ja hubastes raamatukogudes omavalitsuste hoolimist oma inimestest. 2014. aastaks on planeeritud lastetöölase koostööprojekti koostamine ja kooskõlastamine Jyväskylä raamatukoguga, osalemine terviseedendamise projektides koostöös Tartu Maavalitsusega, e-teenuste laialdasem tutvustamine ja blogide loomine ka väikestele raamatukogudele.

Koostajad: Hele Ellermaa, Merle Aas

Direktor
Hele Ellermaa

Allkiri

27.02.2014